

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

בין סין למזרח התיכון: סוגיות בהיסטוריה של מרכז אסיה - 38323

תאריך עדכון אחרון 27-08-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי האסלאם והמזרח התיכון

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2024

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): מיכל בירן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: michal.biran1@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ב 915-1015

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס יבחן סוגיות בהסטוריה של מרכז אסיה מעליית האסלאם במאה השביעית ועד להשלמת הכיבוש הרוסי במאה התשע עשרה, זאת תוך ניסיון לעמוד על המסורות השונות (תורכית, מונגולית, מוסלמית, סינית) שעיצבו איזור מורכב זה ועל מרכזיותה של מרכז אסיה להיסטוריה העולמית. יושם דגש על יחסי נוודים ויושבי קבע; על קשרים בין תרבותיים, על תפיסות לגיטימציה והשתנותן לאורך התקופה, ועל תיאורי נוסעים כמקור האופייני לחקר מרכז אסיה.

מטרות הקורס:

הכרות עם מרכז אסיה, איזור מעבר מרתק המקשר בין תרבויות ודתות, בין נוודים ויושבי קבע במה שנקרא לפעמים דרכי המשי. הקורס יעמוד של שלבים מרכזיים בהסטוריה הפרה מודרנית של האיזור (מאות 7-19) וכיצד הושפע מ והשפיע על התרבויות שסביבו, במיוחד אלו של סין ועולם האסלאם והתרבות הנומדית המקומית. מבחינה מתודולוגית מטרת הקורס היא גם הכרות קרובה עם מקורות ראשוניים רלוונטים- ספרותיים, ארכאולוגים וויזואלים בדגש על ניתוח תיאורי נוסעים.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בתום הקורס יקבלו הסטודנטים הכרות בסיסית עם תהליכים ומאורעות מרכזיים בהיסטוריה והתרבות של מרכז אסיה במאות 7-19 והשפעתם על העולם שסביב לה. כן ירכשו נסיון בניתוח מקורות ראשוניים, בעיקר תיאורי נוסעים ומקורות ויזואליים. בנוסף יוכלו לנתח תהליכים של מגעים בין תרבותיים ושל יחב"ל בתקופה הפרה-מודרנית.

דרישות נוכחות (%):

100%

שיטת ההוראה בקורס: דיונים בכיתה, הרצאות, הצגות של סטודנטים, סרטונים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- מעריך שיעורים בין סין למזהה תשפד
1. מבוא: התארגנות, גיאוגרפיה, מקורות.
  2. נוודות רועים
  3. המסורת האימפריאלית של הערבה: האימפריה התורכית בין סין, ביזנץ ואיראן.
  4. עליית האסלאם: הכיבוש המוסלמי וקריסת הציויליזציה הסע'דית
  5. מוסלמים נגד סינים: המשחק הגדול של המאה השמינית- קרב טאלאס (751) ותוצאותיו
  6. התחיה האיראנית: הסאמאנים, דרך המשי והתאסלמות התורכים
  7. בואם של התורכים א: הקראח'אנים

8. דת ומדינה במרכז אסיה: יהודים כוזרים ומניכאים
9. בואם של התורכים ב': סלג'וקים וח'ארזמים
10. סין במרכז אסיה: הקרא ח'תאי (הליאו המערבית)
11. בואם של המונגולים: עלייתו של צ'ינגס ח'יאן
12. פקס מונגוליקה? העולם הפתוח של האימפריה המאוחדת
13. המדינה המונגולית במרכז אסיה: קאידו ובית צ'אגתאי
14. התאסלמות המונגולים: היבטים משווים
15. תמר לנג: בנעליו הגדולות של צ'ינגס ח'יאן
16. הרנסנס התרבותי הגדול: השושלת התמורית והעולם הפוסט-צ'ינגסי
17. בין צינג'יסים לצופים: מע'ולים, נקשבנדים וח'ואג'ות בין סמרקנד לסינג'יאנג
18. מונגוליה הפוסט-צ'ינגיסית: הבודהיזם הטיבטי והשלכותיו
19. התחיה הנאו-צ'ינגיסית: האוזבקים בין הנביא מחמד לצנג'יס ח'יאן
20. שקיעת דרכי המשי - האמנם? (או: האם דרכי המשי שקעו בים?)
21. נוודים צינג'יסים ולא צ'ינג'יסים: קאזאחים, קירגיזים, מע'ולים
22. המאה השמונה עשרה: חייה, קוקנד ובח'ארא; המעבר להודו
23. עליית האימפריות א: צ'ינג ומרכז אסיה
24. עליית האימפריות ב': רוסיה ומרכז אסיה
25. "המשחק הגדול" והגילוי מחדש של מרכז אסיה ודרכי המשי
26. סיכום

חומר חובה לקריאה:

- קטעים רלוונטיים מתוך הספרים לעיל; בנוסף תופנו למקורות ולמאמרים במודל
P. B. Golden, *Central Asia in World History* (Oxford, 2011).
S. C. Levi and R. Sela (eds.) *Islamic Central Asia: An Anthology of Historical Sources*
(Bloomington, 2010),
+ sources and articles as assigned in the Moodle

חומר לקריאה נוספת:

- Allsen, Thomas T. (2001). *Culture and Conquest in Mongol Eurasia*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Allsen, Thomas T. (1997). *Commodity and Exchange in the Mongol Empire*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Baumer, Christoph. (2012-2018). *The History of Central Asia*. London: I.B. Tauris & Co. Ltd (esp. vols. 3-5).
- Christian, D. (1998), *A History of Russia, Central Asia and Mongolia, Vol. 1: Inner Eurasia from Prehistory to the Mongol Empire*, Oxford.
- Biran, M., Brack J, and F. Fiaschetti, (eds). (2020). *Along the Silk Roads in Mongol Eurasia: Generals, Merchants, Intellectuals*. Berkeley: University of California Press.
- Christian, D. (2018), *A History of Russia, Central Asia and Mongolia, Vol. 11: Inner Eurasia from the Mongol Empire to Today*, Oxford.
- Di Cosmo, N., Peter B. Golden and Alan Frank, (eds.), (2009). *The Cambridge History of Inner Asia: The Chinggisid Age*. Cambridge

-
- Elverskog, J. (2007) *Our Great Qing: The Mongols, Buddhism and the State in Late Imperial China*. Honolulu: Hawaii University Press.
  - Golden, P.B. (1992), *An Introduction to the History of the Turkic Peoples*, Wiesbaden.
  - Harl, K. W. (2023). *Empires of the Steppes: The Nomadic Tribes Who Shaped Civilisation..* London,: Bloomsbury.
  - Jackson Peter, (2018). *The Mongols and the west*. 2nd ed. Longman: London
  - Levi, Scott C. (2020). *The Bukharan Crisis A Connected History of 18th Century Central Asia*. Baltimore, Maryland:
    - Khazanov, A.M. (1994), *Nomads and the Outside World*, Madison.
    - Morgan, David O. (2007). *The Mongols* (2nd edition). Oxford: Blackwell.
  - Roxburgh, D. (2005). *Turks: A Journey of a Thousand Years, 600-1600*. London & New York: Royal Academy of Art
  - Sinor, D. (ed.), (1990), *The Cambridge History of Early Inner Asia*, Cambridge.
  - Star, F. S. (2013). *Lost Enlightenment: Central Asia's Golden Age*. Princeton: Princeton university Press.

מרכיבי הציון הסופי :

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 60 %
השתתפות פעילה / עבודת צוות 30 %
מצגת / הצגת פוסטר / הרצאה 10 %

מידע נוסף / הערות:

ההשתתפות הפעילה מחייבת נוכחות. חלק ממנה יכול להיות הגשת תגובות ושאלות על חומר הקריאה לפני השיעור